

ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΕΡΓΟ ΜΕΣΟΧΩΡΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΓΚΡΙΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ

ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ Σ.Τ.Ε. (1985 - 2014)

Η ΔΕΗ στα πλαίσια του προγράμματος κατασκευής και λειτουργίας υδροηλεκτρικών έργων στην Ελλάδα είχε από την δεκαετία του '70 θέσει σε προτεραιότητα την κατασκευή έργων στον Άνω Αχελώο και συγκεκριμένα των έργων Μεσοχώρας, Αγίου Γεωργίου, Συκιάς και Αυλακίου.

Στη δεκαετία του '80 δόθηκε έμφαση στην άμεση προώθηση από τη ΔΕΗ των μελετών για τα παραπάνω έργα στα πλαίσια μιας πολιτικής απόφασης ενός γενικότερου σχεδιασμού για την μεταφορά νερού από τον ποταμό Αχελώο στη Θεσσαλία.

Η ΔΕΗ, βασικά και ουσιαστικά, επιτάχυνε τις διαδικασίες για τα έργα αυτά, εφόσον είχαν θέση υψηλής προτεραιότητας στο προγραμματισμό της και συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων, ανέθεσε σε ιδιώτη μελετητή τη σύνταξη της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από την δημιουργία των ΥΗΕ Μεσοχώρας, Γλύστρας και Συκιάς. Κατά την διάρκεια της εκπόνησης της ΜΠΕ, για περιβαλλοντικούς και διαχειριστικούς λόγους, αποκλείστηκε το ΥΗΕ Γλύστρας και η ΜΠΕ ολοκληρώθηκε για τα ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς το 1986, καλύπτοντας πλήρως τις διεθνείς προδιαγραφές για παρόμοιες μελέτες και την Οδηγία 85/337 ΕΟΚ. Στη μελέτη αυτή γίνεται σαφής αναφορά στους στόχους της ΔΕΗ για την διαχείριση των νερών στον Άνω Αχελώο και την παραγωγή ενέργειας από την λειτουργία των έργων, ενώ δεν υπάρχει κάποια συσχέτιση των έργων αυτών, άμεση ή έμμεση, με το πρόγραμμα της Εκτροπής του Αχελώου.

Η ΔΕΗ, στα πλαίσια της διαδικασίας που επέβαλε η ΚΥΑ 69269/90 για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων, υπέβαλε τη ΜΠΕ των ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς, η οποία εκάλυπτε πλήρως τις προδιαγραφές της ΚΥΑ. **Δεν συνέτρεχε υποχρέωση**

προέγκρισης χωροθέτησης για τα συγκεκριμένα έργα, καθόσον ήδη βρίσκονταν σε στάδιο κατασκευής κατά την έναρξη της ισχύος της ΚΥΑ 69269/90. Μετά από την νόμιμη διαδικασία αξιολόγησης και δημοσιοποίησης της ΜΠΕ εκδόθηκε η ΚΥΑ 16058/9-10-1991, που ενέκρινε το περιεχόμενο της ΜΠΕ και επέβαλε τους αντίστοιχους περιβαλλοντικούς όρους. Μετά την έκδοση της ΚΥΑ και με πλήρη κάλυψη των απαιτήσεων της νομοθεσίας, ως ίσχυε την περίοδο εκείνη, για τα συγκεκριμένα έργα και ιδιαίτερα για το έργο της Μεσοχώρας, ως αυτόνομο έργο, καλύπτοντας σκοπούς παραγωγής ενέργειας μόνο, προχώρησε η κατασκευή τους.

Επισημαίνεται ότι η ΔΕΗ, ακολουθώντας το πρόγραμμά της, επέδειξε συνέπεια και ετοιμότητα να υλοποιήσει το ΥΗΕ Μεσοχώρας για να προχωρήσει στη λειτουργία του και την παραγωγή ενέργειας με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα.

Μετά παρέλευση σχεδόν διετίας από την έκδοση της ΚΥΑ 16058/9-10-1991 με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του ΥΗΕ Μεσοχώρας, ενδιαφερόμενοι φορείς, έχοντας γνώση για τα τεκταινόμενα, αφού είχαν υποβάλει «...από 11-6-1992 αίτηση στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας με την οποία ζητήθηκαν αντίγραφα σχετικών εγγράφων σχετικών με το έργο της Εκτροπής των υδάτων του ποταμού Αχελώου μεταξύ των οποίων οι οικείες μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, καθώς και οι διοικητικές πράξεις εγκρίσεως των μελετών αυτών ..» (σημείο 9, σκεπτικού απόφασης 2760/1994 του Σ.τ.Ε), υπέβαλαν αίτηση ακύρωσης της απόφασης αυτής στο ΣτΕ. Μετά από εξέταση της συγκεκριμένης υπόθεσης το Σ.τ.Ε, με την απόφαση 2760/1994, ακύρωσε την ΚΥΑ 16058/9-10-1991, θέτοντας σε εκκρεμότητα την συνέχιση της κατασκευής των έργων του ΥΗΕ Μεσοχώρας, που είχε ξεκινήσει από το 1985. Συγκεκριμένα η ΔΕΗ ξεκίνησε το έργο το 1985 με την εκτέλεση γεωερευνητικών προγραμμάτων και τη δημοπράτηση της Σύμβασης κατασκευής της Σήραγγας Εκτροπής στις 26-7-1985. Κατόπιν ακολούθησε η Δημοπράτηση των Συμβάσεων του Φράγματος (Σύμβαση ΜΕΗ-

2D, 30.09.1988), της Σήραγγας Εκτροπής (Σύμβαση ΜΕΗ-2Τ, 30.10.1990) και του Σταθμού Παραγωγής (Σύμβαση ΜΕΗ-2Ρ, 01.10.1992), κ.λ.π..

Μέχρι 31.12.1993, δηλαδή πριν την παρουσίαση του «Ενημερωτικού σημειώματος» του Γραφείου Έργων Εκτροπής του Αχελώου του ΥΠΕΘΟ (31.05.1995) είχαν ολοκληρωθεί οι εργασίες της Σήραγγας Εκτροπής και εκτελέσθηκαν εργασίες για την κατασκευή της Σήραγγας Προσαγωγής σε ποσοστό 40% και εργασίες για την κατασκευή του φράγματος σε ποσοστό 77%.

Μετά από προσεκτική ανάγνωση του σκεπτικού της Απόφασης 2760/1994 διαπιστώνονται τα παρακάτω:

- Δεν γίνεται καμία αναφορά στο περιεχόμενο της ΜΠΕ των ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς
- Δεν γίνεται καμία αναφορά στο περιεχόμενο της ΚΥΑ 16058/9-10-1991
- Δικαιολογείται πλήρως και, πρέπει να σημειωθεί, με ιδιαίτερη επιείκεια από το Σ.Τ.Ε η διετής καθυστέρηση της υποβολής της αίτησης ακύρωσης και θεωρείται αυτή ως εμπρόθεσμη.
- Δεν αναγνωρίζεται ο ρόλος και η αρμοδιότητα της ΔΕΗ να προτείνει και κατασκευάζει έργα για ενεργειακούς σκοπούς, με στόχο την αύξηση της παραγωγής ενέργειας (σήμερα πράσινης ενέργειας), σύμφωνα με τον προγραμματισμό της, ο οποίος σχεδιάστηκε από τη ΔΕΗ ήδη από την δεκαετία του '70 και εφαρμόστηκε από αυτήν με πλήρη συνέπεια, καλύπτοντας έτσι με πλήρη σοβαρότητα την αναπτυξιακή και ενεργειακή της πολιτική και στρατηγική.
- Δίνεται έμφαση στην έλλειψη συγκεκριμένων στοιχείων για την ανάρτηση του πρακτικού, του σχετικού με την έκδοση της ΚΥΑ 16058/9-10-1991, από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Τρικάλων, Καρδίτσας και Άρτας, ώστε να δικαιολογείται η κατά δύο χρόνια καθυστέρηση της υποβολής της σχετικής αίτησης ακύρωσης της ΚΥΑ.

- Δίδεται έμφαση στο από 31-5-1994 «Ενημερωτικό σημείωμα» του Γραφείου Έργων Εκτροπής του Αχελώου του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, που υποβλήθηκε στο Σ.Τ.Ε και στο οποίο εμφανίζεται ότι τα συγκεκριμένα έργα (ΥΗΕ Μεσοχώρας, Συκιάς) είναι ενταγμένα στα έργα του «Συγκροτήματος της Εκτροπής», δηλαδή στο σύστημα των τεχνικών έργων που απαιτούνται για την αποθήκευση και ρύθμιση των υδάτων του Άνω Αχελώου και τελικώς την εκτροπή τους προς τη Θεσσαλική Πεδιάδα και τη διοχέτευσή τους στην κοίτη του Πηνειού Ποταμού. Είναι προφανές και ιδιαίτερα σαφές ότι, τόσο από το «Ενημερωτικό Σημείωμα» όσο και από οποιεσδήποτε άλλες διευκρινήσεις, που δόθηκαν στο Σ.Τ.Ε από πλευράς Δημοσίου, δεν προκύπτει να παρουσιάστηκε η πλήρης εικόνα ενός σχεδιασμού του προγράμματος της Εκτροπής του Αχελώου. Δηλαδή, δεν τονίστηκε ιδιαίτερα ότι η Πολιτεία ήταν σε μια διαδικασία γενικότερου προγραμματισμού της Εκτροπής του Αχελώου για την οποία δεν είχαν συνταχθεί προμελέτες του συνόλου των έργων, δεν είχαν παρουσιαστεί οικονομοτεχνικές μελέτες σκοπιμότητας των έργων ως σύνολο και δεν είχε ολοκληρωθεί και υποβληθεί μια Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, που θα συμπεριλάμβανε όλες τις συνιστώσες, ως ενιαίο σύνολο, για την υλοποίηση της Εκτροπής του Αχελώου. Επίσης δεν τονίσθηκε ότι τα ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς - και ειδικότερα το ΥΗΕ Μεσοχώρας που ήταν ήδη σε προχωρημένο στάδιο κατασκευής - αντιστοιχούσαν σε μια υψηλή προτεραιότητα προγραμματισμού, κατασκευής και λειτουργίας ΥΗΕ στον Άνω Αχελώο για τη ΔΕΗ από την δεκαετία του '70. Σε κάθε περίπτωση, η ΔΕΗ ουσιαστικά προχωρούσε την υλοποίηση του ΥΗΕ Μεσοχώρας με αυξημένη προτεραιότητα για τους δικούς της σκοπούς (παραγωγή ενέργειας) και προσέφερε την δυνατότητα εκμετάλλευσης, εάν χρειαζόταν, του αποθηκευτικού χώρου του ταμιευτήρα του ΥΗΕ

Μεσοχώρας στο γενικότερο σχεδιασμό της Εκτροπής του Αχελώου για το σενάριο, όπως ήταν αρχικά, που θα απαιτούσε μεγάλη ποσότητα μεταφοράς νερού στη Θεσσαλία (1.100.000.000 m³/έτος).

- Θα πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά την διαδικασία της εξέτασης της συγκεκριμένης υπόθεσης στο Σ.τ.Ε, λόγω και του μικρού χρόνου εφαρμογής του Θεσμού των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων (έναρξης ισχύος ΚΥΑ 69269/26-10-1990), εκτιμάται ότι το συγκεκριμένο θέμα απετέλεσε την απαρχή εγκαθίδρυσης σχετικής νομολογίας των δικαστών του Σ.τ.Ε με τις συγκεκριμένες έννοιες. Αναζητήθηκε στις σκέψεις της ακυρωτικής Απόφασης και αναπτύχθηκε μια θεωρητική - φιλοσοφική προσέγγιση με βάση την ερμηνεία των δικαστών μιας διεθνούς πρακτικής. Στο σκεπτικό της Απόφασης γίνονται αναφορές, οι οποίες αποτελούν βασικές παραδοχές των δικαστών και οι οποίες δεν συσχετίστηκαν με τα πραγματικά δεδομένα της υπόθεσης. Επομένως, ερμηνεύεται ως απλοποιητική παραδοχή, από πλευράς του Σ.τ.Ε, η μη αναζήτηση των ορίων της νομιμότητας, τα οποία θα έπρεπε να αποδειχθεί με πραγματικά στοιχεία, ότι είχαν παραβιαστεί από τη σύνταξη της ΜΠΕ των ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς και την έκδοση της ΚΥΑ 16058/9-10-1991. Έτσι, όπως παρουσιάζεται από το σκεπτικό, μεταφέρθηκε το κέντρο βάρους της αναζήτησης της παραβίασης της νομιμότητας σε θέματα εκτός του περιεχομένου της ΜΠΕ και της αντίστοιχης ΚΥΑ και, με ασαφείς αναφορές, οικοδομήθηκε το επιχείρημα της αμφισβήτησης της νομιμότητας και της ισχύος της ΚΥΑ 16058/9-10-1991 για το ΥΗΕ Μεσοχώρας. Στη διαμόρφωση ενός άλλου πλαισίου σχετικού με την Εκτροπή του Αχελώου, κατά την εξέταση της υπόθεσης από το Σ.τ.Ε, που πέραν από γενικές αναφορές σε έγγραφα για τις προθέσεις της Πολιτείας δεν υπήρχε καμία άλλη συσχέτιση ουσιαστική και λειτουργική με το ΥΗΕ Μεσοχώρας, αλλά ούτε λήφθηκε

υπόψη ο προγραμματισμός της ΔΕΗ και η προοπτική της λειτουργίας του ΥΗΕ Μεσοχώρας ως ενεργειακού έργου, συνέβαλε και η έλλειψη εμπειρίας στη Διοίκηση της χώρας για την πλήρη υποστήριξη του περιεχομένου των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και την εξασφάλιση της κατοχύρωσης της νομιμότητας της συγκεκριμένης ΚΥΑ Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων των ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς. Δηλαδή τα ΥΗΕ της ΔΕΗ στον Άνω Αχελώο αφέθηκαν εκτός μιας ισχυρής υποστήριξης στο Σ.τ.Ε στο βωμό της υποστήριξης της Εκτροπής του Αχελώου, ως σύνολο.

- Στο σημείο 14 της Απόφασης 2760/1994 αναφέρεται ότι «... για την καταγραφή και αξιολόγηση των επιπτώσεων του εγχειρήματος αυτού δεν αρκεί η σύνταξη μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων για καθένα από τα προγραμματιζόμενα επιμέρους τεχνικά έργα, αλλά είναι αναγκαία η σύνταξη κατά τη διαδικασία, που θεσπίζεται με τις διατάξεις αυτές, συνολικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην οποία με την κατάλληλη επιστημονική μέθοδο θα συσχετίζονται και θα συνεκτιμώνται οι προεκτεθείσες επιμέρους συνέπειες, καθώς και οι εντεύθεν απώτερες συνέπειες για το περιβάλλον προς εξεύρεση και αξιολόγηση της συνολικής επίδρασης του έργου στο περιβάλλον από την αλλοίωση του υδρολογικού ισοζυγίου μεταξύ Δυτικής Ελλάδας και Θεσσαλίας. Μόνο με τέτοια συνθετική μελέτη θα καταστεί δυνατό να διαγνωσθούν σε όλη τους την έκταση οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της εκτροπής και ενόψει αυτών, αφενός μεν να κριθεί αν είναι καν επιτρεπτή η εκτέλεση του έργου ή αν τούτο αποκλείεται λόγω βλάβης του περιβάλλοντος, αφετέρου δε αν εκτιμηθεί η αναγκαιότητα του έργου στο πλαίσιο και της αναμενόμενης μορφής ανάπτυξης της Θεσσαλίας». Στην αναφορά αυτή είναι σαφές, ότι το Σ.τ.Ε μετέφερε το κέντρο βάρους του σκεπτικού του από το έργο ΥΗΕ Μεσοχώρας και την

αντίστοιχη διοικητική πράξη έγκρισης των Περιβαλλοντικών Όρων στο έργο της Εκτροπής του Αχελώου, αναπτύσσοντας μια φιλοσοφική προσέγγιση του πιθανού τρόπου αντιμετώπισης του σύνθετου αυτού έργου και προβάλλοντας την ανάγκη σύνταξης πλήρους συνθετικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, στην οποία θα γίνει εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων από την κατασκευή και λειτουργία όλων των επιμέρους έργων, που συνθέτουν, κατά δήλωση του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, το πρόγραμμα της Εκτροπής του Αχελώου. Όπως διαφαίνεται, το Σ.τ.Ε, έχοντας ενεργήσει ως να έχει να αντιμετωπίσει μια Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για την Εκτροπή του Αχελώου και την αντίστοιχη ΚΥΑ έγκρισης αυτής της ΜΠΕ και των Περιβαλλοντικών Όρων, αναφέρθηκε θεωρητικά στο τι θα έπρεπε να είχε κάνει η Πολιτεία και δεν αναζήτησε την ύπαρξη σχετικών και πλήρων προδιαγραφών μελετών, βάσει των οποίων θα διαμορφωνόταν μια αξιόπιστη και διοικητικά αποδεκτή μεθοδολογία εκτίμησης των σωρευτικών επιπτώσεων σε ένα τόσο σύνθετο έργο. Ερμηνεύοντας κατ' αυτό τον τρόπο τα στοιχεία, που αφορούσαν έμμεσα ή άμεσα την Εκτροπή του Αχελώου, ουσιαστικά και τυπικά οδηγήθηκε στην ακύρωση της ΚΥΑ 16058/9-10-1991, χωρίς να έχει ένα σαφές επιχείρημα σε σχέση με την επάρκεια, πληρότητα και εγκυρότητα της διαδικασίας της έκδοσης της ΚΥΑ αυτής για τα ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς. Διαφαίνεται, λοιπόν, ότι, ουσιαστικά και τυπικά, το Σ.τ.Ε κινήθηκε εκτός των ορίων της Ελληνικής Νομοθεσίας και του Θεσμού των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και επέβαλε σκέψεις θεωρητικού περιεχομένου, χωρίς να έχει δυνατότητα η Πολιτεία να ακολουθήσει μια περαιτέρω διαδικασία για αντιμετώπιση του θέματος, αφού δεν αναφέρονταν κάποια μεθοδολογία και κάποιο σαφές πλαίσιο απαιτήσεων για την εκτίμηση αξιόπιστως και εγκύρως των σωρευτικών

περιβαλλοντικών επιπτώσεων από ένα τόσο σύνθετο πρόγραμμα έργων.

- Στη σκέψη 15 της Απόφασης 2760/1994, αναφέρεται ότι «... ειδικότερα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει τέτοιο χαρακτήρα (πλήρης συνθετική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά την έννοια που εκτίθεται στην προηγούμενη σκέψη 14) η μελέτη με τίτλο "οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της Εκτροπής του Αχελώου", έτους 1987, η οποία συντάχθηκε από ομάδα επιστημόνων με συντονιστή τον καθηγητή Ν.Σ. Μάργαρη...». Η παραπάνω έκθεση, αναφερόμενη ως μελέτη, χωρίς να καλύπτει βασικές προδιαγραφές μελετών, σύμφωνα και με την Οδηγία 85/337/ΕΟΚ, αποτελούσε βασικά μια ελεύθερη έκφραση απόψεων σχετικά με το περιβάλλον από την υλοποίηση της Εκτροπής του Αχελώου και συντάχθηκε την περίοδο 1986-1987, όταν δεν είχε ακόμα θεσμοθετηθεί επίσημα η απαίτηση εκπόνησης Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων έργων και δραστηριοτήτων από την Ελληνική Πολιτεία, αν και θα μπορούσε ο συντάξας να έχει ακολουθήσει το παράρτημα προδιαγραφών σύνταξης ΜΠΕ της Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ. Ως εκ τούτου, κακώς θεωρήθηκε ως ανεπαρκής «Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων», καθόσον αυτή ήταν έξω από το πνεύμα του αντιστοίχου Θεσμού, δεν κάλυπτε συγκεκριμένες προδιαγραφές εκπόνησης των αντιστοίχων μελετών, όπως ακολουθήθηκε μεταγενέστερα και δεν εγένετο καμία διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης με την έκδοση της Εγκριτικής Απόφασης.
- Στη σκέψη 15 της Απόφασης 2760/1994 αναφέρεται επίσης, ότι η συγκεκριμένη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς δεν αξιολογήθηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 5, παρ. 2, του Νόμου 1650/1986 και του άρθρου 2 της ΚΥΑ 75308/5512/26-10-1990, όμως η ΚΥΑ 16058/9-10-1991, της οποίας η νομιμότητα προσβάλλεται με την αίτηση ακύρωσης, προέκυψε

ακολουθώντας την νόμιμη διαδικασία αξιολόγησης και έγκρισής της με βάση τη ΚΥΑ 69269/90. Προκύπτουν επομένως αμφιβολίες κατά πόσον η Απόφαση έχει στηριχθεί σε αντιφατικά γεγονότα.

- Στη σκέψη 15 της Απόφασης 2760/1994 αναφέρεται επίσης ότι «...εφόσον δηλαδή η προσβαλλόμενη απόφαση, αν και αφορά έργα, που αποτελούν μέρος του προγράμματος εκτροπής των υδάτων του Αχελώου ποταμού, δε στηρίζεται και σε συνθετική, με την παραπάνω έννοια, μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που να έχει υποβληθεί και αξιολογηθεί κατά την προαναφερόμενη διαδικασία, η απόφαση αυτή είναι μη νόμιμη». Με τη σκέψη αυτή διαφαίνεται σαφώς, ότι υπήρξε σύγκριση σε ότι αφορά στο αντικείμενο της αξιολόγησης από πλευράς Σ.Τ.Ε, καθόσον με την αίτηση ακύρωσης προσβάλλεται η ΚΥΑ 16058/9-10-1991 και η αντίστοιχη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς, ενώ η σκέψη του Σ.Τ.Ε επικεντρώνεται στην αναγκαιότητα υποβολής μιας συνθετικής μελέτης, που θα αφορά όλα τα έργα της Εκτροπής του Αχελώου. Δηλαδή, ενώ δεν παρατίθεται με σαφήνεια ο πραγματικός λόγος (αν υπήρχε) για την ακύρωση της συγκεκριμένης ΚΥΑ, που αφορά μόνο στα ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς και στη λειτουργία τους μόνο για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας επί του Αχελώου, δημιουργείται μια ανάμειξη των αυτόνομων αυτών μεμονωμένων έργων - και ιδιαίτερα όσον αφορά στο ΥΗΕ Μεσοχώρας - με τα υπόλοιπα έργα, που αφορούν στο σχεδιασμό της Εκτροπής του Αχελώου και για τα οποία, ως αποδεικνύεται από τις σκέψεις του Σ.Τ.Ε, δεν είχε υποβληθεί καμία Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ούτε κατά συνέπεια είχε εκδοθεί κάποια ΚΥΑ έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων, σύμφωνα με την ΚΥΑ 69269/90, για το συνολικό έργο, οπότε θα υπήρχε βάσιμο επιχείρημα να θεωρήσει κανείς, ότι θα ήταν συρραφή αναφορών σε επιμέρους Μελέτες Περιβαλλοντικών

Επιπτώσεων των μεμονωμένων Έργων και ότι δεν θα υπήρχε καμία αναφορά στις σωρευτικές επιπτώσεις από το όλο σχέδιο στο περιβάλλον.

- Στη σκέψη 15 της Απόφασης 2760/1994 αναφέρεται επίσης *«...Εξάλλου, το υποβαλλόμενο με το υπόμνημα του Δημοσίου αίτημα να διαταχθεί πραγματογνωμοσύνη, προκειμένου να διαπιστωθεί αν για τη συνολική αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, που συνδέονται με την Εκτροπή του Αχελώου ποταμού είναι από τεχνικής άποψης αναγκαίο να συνταχθεί ενιαία μελέτη ή η έρευνα των προβλημάτων αυτών να μπορεί να διασπαστεί σε περισσότερες από μια μελέτες και αν οι υφιστάμενες σχετικές μελέτες έχουν συνθετικό χαρακτήρα, είναι απορριπτέο δεδομένου ότι από το περιεχόμενο της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, με βάση την οποία εγκρίθηκαν οι επίμαχοι περιβαλλοντικοί όροι και η οποία αξιολογήθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας, που θεσπίζεται με τις προαναφερόμενες διατάξεις και μνημονεύεται, μόνη αυτή, στο προοίμιο της προσβαλλόμενης απόφασης, σαφώς προκύπτει ότι η μελέτη αυτή δεν έχει τέτοιο χαρακτήρα, αλλά αναφέρεται στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τα τεχνικά έργα των περιοχών Μεσοχώρας και Συκιάς, που αποτελούν το αντικείμενό της»*. Για την παράγραφο αυτή της σκέψης του Σ.τ.Ε αναφέρουμε διακριτά, ότι το **1994 το Ελληνικό Δημόσιο, δια του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, ακόμη διερωτάτο για τον τρόπο υποβολής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, είτε μετά από μια συνολική τεχνική μελέτη, ως μια ενιαία για το πρόγραμμα της Εκτροπής του Αχελώου, είτε ως συρραφή των αποτελεσμάτων επιμέρους Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των Έργων, χωριστά για το καθένα. Δηλαδή το Σ.τ.Ε ελάμβανε εκείνη τη χρονική στιγμή μια σαφή εικόνα, ότι δεν είχε να αξιολογήσει μια ΜΠΕ των έργων Εκτροπής του Αχελώου και την νομιμότητα της αντίστοιχης διοικητικής πράξης.**

Επιπλέον, πρέπει να αναφερθεί ότι το 1993 η τότε Κυβέρνηση προώθησε το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αχελώος» (Β' ΚΤΣ 1994-99) και το υπέβαλε για έγκριση στην Ε.Ε. Το «ΕΠ Αχελώος» αποτελούσε μια φραστική αναπροσαρμογή των στόχων του Έργου τονίζοντας τον παράγοντα της άμεσης κοινωνικής ανάγκης για την κάλυψη των βασικών αρδευτικών και υδρευτικών απαιτήσεων. Και σε αυτή την περίπτωση η Ε.Ε. αποφάνθηκε αρνητικά, όταν το 1994 δεν εγκρίθηκε η Κοινοτική χρηματοδότηση για την προώθηση της Εκτροπής μέσα στα πλαίσια του Β' ΚΤΣ. **Δηλαδή μέχρι το 1994 το Ελληνικό Δημόσιο δεν είχε ακόμη σαφή άποψη για το όλο πρόγραμμα, ούτε είχε συντάξει μια πλήρη τεχνική μελέτη, ούτε είχε προβληματιστεί για τις απαιτήσεις της νομοθεσίας και την ανάγκη συμβατότητας με αυτήν του συνολικού έργου μετά από τη σύνταξη μιας συνολικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και αντίστοιχης έγκρισής της βάσει της ΚΥΑ 69269/90 με την έκδοση σχετικής ΚΥΑ έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων.** Επιπλέον όμως, είχε και μια σαφή αρνητική άποψη για τη χρηματοδότηση του Έργου από την Ε.Ε., γεγονός που εκ των πραγμάτων δημιουργούσε αρνητικές προϋποθέσεις υλοποίησης του συνολικού Έργου και, έμμεσα ή άμεσα, ενθάρρυνε την κατασκευή των ΥΗΕ στη Μεσοχώρα και στη Συκιά, τα οποία θα κάλυπταν εναλλακτικά τον βασικό σκοπό ύπαρξής τους, που ήταν η παραγωγή ενέργειας στα πλαίσια των προτεραιοτήτων της ΔΕΗ. Επίσης από την παράγραφο αυτής της σκέψης είναι εμφανές, ότι το Σ.τ.Ε δε προσπάθησε να αναγνωρίσει την αυτονομία των ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς, Έργα τα οποία η ΔΕΗ είχε σε υψηλή προτεραιότητα υλοποίησης από την δεκαετία του 1970 και ακολούθησε με πλήρη ετοιμότητα τις διαδικασίες σύνταξης τεχνικών μελετών και ακολούθως περιβαλλοντικών μελετών για τα Έργα αυτά, ως Έργα παραγωγής ενέργειας και ανάπτυξης της περιοχής τους, όπως παρουσιάστηκαν μέσα από την Μελέτη

Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και για την οποία εκδόθηκε έγκυρα και έγκαιρα η ΚΥΑ έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων 16058/9-10-1991.

- Με την επισήμανση των παραπάνω σε ότι αφορά στις σκέψεις της ακυρωτικής απόφασης 2760/1994 του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι εμφανές, ότι με ευθύνη του Ελληνικού Δημοσίου δεν κατέστη δυνατό έγκαιρα να διαπιστωθούν διακριτά όλα αυτά τα σημεία και να δοθούν οι κατάλληλες διευκρινήσεις και επεξηγήσεις, ώστε και τα έργα της ΔΕΗ στον Άνω Αχελώο να καταστεί δυνατό να προχωρήσουν και να ολοκληρωθούν χωρίς κανένα πρόβλημα και διακοπή, καθόσον αποτελούσαν μέρος του εγκεκριμένου προγράμματος της ΔΕΗ, αλλά και το πρόγραμμα της Εκτροπής του Αχελώου να είχε αξιολογηθεί από πλευράς ετοιμότητας, ώστε να συγκεντρωθούν και να παρουσιασθούν όλα τα απαραίτητα στοιχεία και να επιδιωχθεί και επιτευχθεί η κάλυψη των απαιτήσεων της Νομοθεσίας για την περιβαλλοντική αδειοδότηση του συνολικού Έργου της Εκτροπής με πλήρεις σχετικές προμελέτες και την συνολική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, που θα εμπεριείχε όλα εκείνα τα στοιχεία, ώστε να τεκμηριώνονται όλα τα επιμέρους θέματα, χωρίς ερωτήματα και ερωτηματικά.
- Το συμπέρασμα του Σ.τ.Ε, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση 16058/9-10-1991 είναι ακυρωτέα στηρίχθηκε σε μη σαφή επιχειρήματα, τα οποία στερούνται αναφοράς σε κάποιο τυπικό και ουσιαστικό λόγο (αν υπήρχε) για την ακύρωση της ΚΥΑ των ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς. Παραβλέπεται και δεν σχολιάζεται η έγκαιρη πρωτοβουλία της ΔΕΗ για την περιβαλλοντική αδειοδότηση των ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς (ίσως η πρώτη ΚΥΑ για μεγάλα έργα στη χώρα μας), την πληρότητα της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και τη νομιμότητα του περιεχομένου της συγκεκριμένης ΚΥΑ 16058/9-10-1991, δίνεται έμφαση στην έλλειψη πλήρους

συνθετικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του συνολικού Έργου της Εκτροπής του Αχελώου, όταν το ίδιο το Ελληνικό Δημόσιο δια του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας διερωτάτο το 1994 με ποιον τρόπο μπορεί να αντιμετωπίσει το θέμα, προβάλλοντας έτσι μια εικόνα έλλειψης προετοιμασίας και σοβαρής αντιμετώπισης ενός προγράμματος, το οποίο ήδη μέχρι τότε είχε συμπληρώσει μια 10ετία από την ανακοίνωση πρόθεσης έναρξης της υλοποίησης του Έργου της Εκτροπής και θα μπορούσε να υπάρχει σε προχωρημένο βαθμό όλο το αναγκαίο υλικό (μελέτες, εγκρίσεις, αδειοδοτήσεις). Είναι εμφανές, ότι υπήρξε μια αδυναμία και έλλειψη οικειότητας με τους τεχνικούς όρους των έργων για να αξιολογηθεί η συσχέτιση και εξάρτηση σε βάση ισοζυγίων νερών μεταξύ των ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς και του Έργου της Εκτροπής του Αχελώου, θυσιάζοντας έτσι τη δυνατότητα συνέχισης και ολοκλήρωσης της κατασκευής των έργων υψηλής προτεραιότητας για τη ΔΕΗ και δημιουργώντας νομολογία σε μια βάση γενικών αναφορών και θεωρητικών προσεγγίσεων.

Μετά την απόφαση 2760/1994 του ΣΤΕ εκπονήθηκε συνολική ΜΠΕ για το Έργο της Εκτροπής του Αχελώου στη Θεσσαλία από το ΥΠΕΧΩΔΕ και εκδόθηκε η ΚΥΑ 23271/15-12-1995 έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων, χωρίς να έχει διαμορφωθεί και θεσμοθετηθεί από τη Ελληνική Πολιτεία σαφές πλαίσιο Προδιαγραφών και Οδηγιών για την εκτίμηση και διατύπωση αυτών με αξιόπιστη μεθοδολογία, που θα έδινε ολοκληρωμένη απάντηση στο πνεύμα των θεωρητικών απαιτήσεων των σκέψεων της απόφασης 2760/1994 του ΣΤΕ

Ρυθμιστική και κρίσιμη πρωτοβουλία ήταν η τροποποίηση στο σχεδιασμό του Έργου της Εκτροπής και, συγκεκριμένα, αποφασίσθηκε η μείωση του όγκου των εκτρεπομένων νερών από 1100 εκατ. m^3 σε 600 εκατ. m^3 ετησίως. Η μείωση αυτή δημιούργησε μια νέα σειρά διερευνήσεων για τη δυνατότητα εξασφάλισης των μικρότερων ποσοτήτων νερού ετησίως και,

μετά από σχετικούς υπολογισμούς, διαπιστώθηκε ότι ήταν δυνατή η πλήρης κάλυψη των απαιτούμενων ποσοτήτων από τη διαχείριση και εξοικονόμηση του νερού μόνο στον ταμιευτήρα του ΥΗΕ Συκιάς, οπότε εξασφαλίσθηκε πλήρως η δυνατότητα αυτονόμησης και λειτουργίας του ΥΗΕ Μεσοχώρας ανεξάρτητα από τη λειτουργία του Έργου της Εκτροπής του Αχελώου, όποτε αυτό ήθελε ολοκληρωθεί και λειτουργήσει. Έτσι με την βέλτιστη διαχείριση των νερών του ταμιευτήρα, σύμφωνα με τους κανόνες λειτουργίας της ΔΕΗ, το ΥΗΕ Μεσοχώρας θα εξασφάλιζε, πέραν των άλλων, και τη μέγιστη παραγωγή ενέργειας, γεγονός που θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη σε ενωρίς στάδιο, να προβληθεί η αναγκαιότητα λειτουργίας του ΥΗΕ Μεσοχώρας, να εκτιμηθούν τα οικονομικά και αναπτυξιακά οφέλη από τη λειτουργία του Έργου αυτού και να δοθεί έμφαση στην υποστήριξη ολοκλήρωσης της κατασκευής του από όλες τις πλευρές, με προεξάρχουσα την ανάγκη της τεκμηριωμένης υποστήριξης και κάλυψης από πλευράς Δημοσίου κατά τη διαδικασία εξέτασης της αίτησης ακύρωσης στο ΣΤΕ.

Η διαμόρφωση ενός ιστορικού από πλευράς του ΣΤΕ με παραδοχές θεωρητικής και φιλοσοφικής βάσης και όχι με την παρουσίαση ουσιαστικών και τυπικών δεδομένων και στοιχείων της υπόθεσης, η δημιουργία νομολογίας με την απόφαση 2760/1994 του Σ.Τ.Ε, η έλλειψη συντονισμού όλων των συνιστωσών που αφορούσαν στην υπόθεση, με αυξημένη την ευθύνη από πλευράς του Ελληνικού Δημοσίου, οδήγησαν το ΥΗΕ Μεσοχώρας να εντάσσεται στο πλαίσιο των απαιτήσεων των Έργων της Εκτροπής του Αχελώου, καθιστώντας το Έργο αυτό όμηρο, χωρίς στην πραγματικότητα να υπάρχει ουσιαστική ανάγκη συμβολής του και άρα συμμετοχής του στην ομάδα των Έργων της Εκτροπής του Αχελώου. Δηλαδή υπήρξε μειωμένη δυνατότητα αξιολόγησης και κατά συνέπεια μειωμένης σπουδαιότητας ερμηνεία των πραγματικών δεδομένων, από όλη τη διαχρονική περιπέτεια των μελετών, των εγκρίσεων και των αποφάσεων ακύρωσης του Σ.Τ.Ε, για

την ανάγκη έγκαιρης αναγνώρισης και αυτονόμησης του ΥΗΕ Μεσοχώρας.

Στη συνέχεια η Ολομέλεια του ΣΤΕ, με την απόφαση 3478/2000, αποδέχθηκε τη μερική Εκτροπή του Αχελώου αλλά όμως, εξετάζοντας αρκετές αιτήσεις ακύρωσης κατα της αντίστοιχης ΚΥΑ 23271/15-12-1995 έγκρισης των Περιβαλλοντικών Όρων των έργων, κατέληξε για άλλους ακυρωτικούς λόγους (εναλλακτικές λύσεις, αρχαιολογικά - Ιερά Μονή Αγ. Γεωργίου Μυροφύλλου) στην ακύρωση της συγκεκριμένης απόφασης. Είναι αξιοσημείωτο και πρέπει να αναφερθεί ότι, οι ακυρωτικοί λόγοι τους οποίους επικαλέστηκε το Σ.Τ.Ε και στην απόφαση αυτή, δεν αφορούσαν στο ΥΗΕ Μεσοχώρας, ενώ δεν λήφθηκε υπόψη και το γεγονός ότι, λόγω της μείωσης της ποσότητας νερού (600 εκατ. m³) για εκτροπή, το ΥΗΕ Μεσοχώρας καθίστατο αυτόματα ένα αυτόνομο και ανεξάρτητο έργο και οποιαδήποτε συσχέτιση της κατασκευής και λειτουργίας του με το Έργο της Εκτροπής του Αχελώου ήταν εκτός ουσίας, με δραματικά, βέβαια, αποτελέσματα για την εξέλιξη της κατασκευής του ΥΗΕ Μεσοχώρας.

Στην απόφαση 3478/2000 τονίζονταν, ότι, σε εξαιρετικές περιπτώσεις που αφορούν στην κατασκευή μεγάλων τεχνικών έργων απαραίτητων για την εθνική οικονομία και ζωτικής σημασίας για το κοινωνικό σύνολο, είναι δυνατό να επιτρέπονται επεμβάσεις στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, εφόσον δεν υπάρχει άλλη λύση. Η διαπίστωση αυτή, ως προς τα όρια του ακυρωτικού ελέγχου σε σχέση με την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης, άφησε μια προοπτική στη Ελληνική Πολιτεία για την πραγματοποίηση του έργου στο μέλλον. Εν τούτοις η απόφαση 3478/2000 δημιούργησε, τελικά, ακόμη μεγαλύτερα προβλήματα και ασυνέχειες στην υλοποίηση του ήδη προχωρημένου -από πλευράς κατασκευής- ΥΗΕ Μεσοχώρας.

Στη συνέχεια το ΥΠΕΧΩΔΕ εκπόνησε Συμπληρωματική ΜΠΕ (ΣΜΠΕ/2002) και, αφού τηρήθηκαν πλήρως οι διαδικασίες

δημοσιοποίησης και διαβούλευσης, εκδόθηκε η ΚΥΑ 131957/19-3-2003 έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων των Έργων μερικής Εκτροπής του Αχελώου στη Θεσσαλία.

Το 2005, η Ολομέλεια του ΣΤΕ, μετά την υποβολή αιτήσεων ακύρωσης κατά της ΚΥΑ 131957/19-3-2003 από ενδιαφερόμενους - θιγόμενους, για πρώτη φορά επικαλέσθηκε το Ν. 1739/1987 για την εκπόνηση και έγκριση σχεδίων διαχείρισης υδάτων και, με την ακυρωτική απόφαση 1688/2005, σταμάτησε το Έργο της Εκτροπής του Αχελώου, δημιουργώντας περαιτέρω καθυστέρηση στην ολοκλήρωση του ΥΗΕ Μεσοχώρας και την έναρξη της λειτουργίας του.

Τον Ιούλιο 2006, μετά από πρωτοβουλίες του ΥΠΕΧΩΔΕ, ψηφίζεται ο Ν. 3481/2006 με το βασικό σκεπτικό ότι:

- 1) Η 2000/60/ΕΚ για τη διαχείριση των υδάτων, προέβλεπε μεταβατική περίοδο μέχρι τα τέλη του 2009 για την έγκριση των σχεδίων διαχείρισης των υδατικών διαμερισμάτων της χώρας.
- 2) Είχε ήδη εκπονηθεί το εθνικό σχέδιο διαχείρισης νερών από το Υπ. Ανάπτυξης, στο οποίο προβλεπόταν η υλοποίηση των έργων μερικής εκτροπής του Αχελώου στη Θεσσαλία.
- 3) Είχαν ήδη υλοποιηθεί έργα για την μερική Εκτροπή του ποταμού Αχελώου συνολικού ύψους άνω των 500 εκατ. Ευρώ, τα οποία δεν απέδιδαν απολύτως τίποτα, ως μη χρησιμοποιούμενα.
- 4) Είχε ήδη εκπονηθεί από την Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων του ΥΠΕΧΩΔΕ το Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής των ποταμών Αχελώου και Πηνειού σε πλήρη συμμόρφωση με την 1680/2005 ακυρωτική απόφαση του ΣΤΕ.

Από το 2006 υποβλήθηκαν νέες αιτήσεις ανάκλησης της συνέχισης των έργων της Εκτροπής του Αχελώου, ενώ τα έργα συνέχισαν να κατασκευάζονται μέχρι το 2009. Το φθινόπωρο του 2009 το ΣΤΕ με την απόφαση 3053/2009, αναφορικά με τη

νομιμότητα του συνολικού έργου, παρέπεμψε το θέμα στο Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), με 14 προδικαστικά ερωτήματα, επειδή θεωρήθηκε ότι προέκυπταν ιδιαίτερα σοβαρά ζητήματα εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ε.Ε. Είναι απόλυτα εμφανές, ότι η εξέλιξη του ΥΗΕ Μεσοχώρας θίγεται για μια ακόμα φορά με τις αιτήσεις ακύρωσης και τις καθυστερήσεις λόγω της εκκρεμοδικίας του ΣΤΕ να αποφασίσει επί πραγματικών δεδομένων, αφού στο περιεχόμενο των 14 προδικαστικών ερωτημάτων δεν υπάρχει καμία αναφορά, ούτε στο συγκεκριμένο Έργο, αλλά ούτε και στη σκοπιμότητα ή μη συμμετοχής του στο σύνολο των Έργων της Εκτροπής του Αχελώου. Όπως διαφαίνεται από τα ερωτήματα, μεταφέρεται από το ΣΤΕ στο ΔΕΕ ένας γενικότερος προβληματισμός σχετικός με τη φιλοσοφία και το περιεχόμενο των σχετικών Οδηγιών, που απαρτίζουν την περιβαλλοντική Νομοθεσία.

Αναμένοντας την απόφαση - γνώμη του ΔΕΕ η Επιτροπή Αναστολών του ΣΤΕ την 11-2-2010, με την απόφαση 141/2010, έκανε δεκτή την αίτηση της WWF για αναστολή όλων των έργων και συγκεκριμένα αποφάσισε:

- 1) Την άμεση διακοπή όλων των εργασιών, που διενεργούνται και αποσκοπούν στην κατασκευή του έργου της μερικής Εκτροπής του άνω ρου του ποταμού Αχελώου προς τη Θεσσαλία
- 2) Την αποχή από κάθε υλική ενέργεια, που κατατείνει στην ολοκλήρωση και λειτουργία των έργων, που συνδέονται με το εγχείρημα της εκτροπής
- 3) Τη μη λειτουργία όσων εκ των έργων χρήσης και αξιοποίησης υδάτων έχουν ήδη ολοκληρωθεί

Το ΣΤΕ τόνισε, ότι θα αναμένει τις απαντήσεις από το ΔΕΕ για να ξανασχοληθεί με το θέμα, οδηγούνται σε σταδιακή περαιτέρω απαξίωση τα επενδυτικά κεφάλαια, που είχαν ήδη δεσμευθεί στην κατασκευή.

Το Μάρτιο 2011 η Επιτροπή Αναστολών του Σ.τ.Ε με την απόφαση 151/2011 απέρριψε την από 29-9-10 αίτηση του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ. για άρση της διακοπής των έργων κατασκευής της Σήραγγας Εκτροπής προς Θεσσαλία, έδωσε όμως τη δυνατότητα να εφαρμοσθεί μελέτη πού προέβλεπε τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την εξασφάλιση της προσωρινής ευστάθειας της σήραγγας μέχρι τη λήξη της εκκρεμοδικίας.

Την 13-10-2011 δημοσιοποιήθηκαν οι προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέα Juliane Kokott του ΔΕΕ επί της υπόθεσης C-43/10, που αφορά στα 14 προδικαστικά ερωτήματα του Σ.τ.Ε για την ερμηνεία των τεσσάρων διαφορετικών Οδηγιών (οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα, οδηγία ΕΠΤΕΕ, οδηγία ΣΕΠΤΕ, οδηγία περί οικοτόπων).

Την 25-11-2011 η ΔΕΗ υπέβαλε στην αρμόδια Επιτροπή Αναστολών του ΣτΕ αίτηση ανάκλησης της με αρ. 141/2010 Απόφασης της Επιτροπής Αναστολών του ΣτΕ Συγκεκριμένα, με την ως άνω απόφαση επιβλήθηκε « ... η άμεση διακοπή όλων των εργασιών που διενεργούνται και αποσκοπούν, αμέσως ή εμμέσως, στην κατασκευή του έργου της εκτροπής καθώς και στην αποχή από κάθε υλική ενέργεια που κατατείνει στην ολοκλήρωση και λειτουργία των έργων που συνδέονται με το επίμαχο εγχείρημα της εκτροπής του άνω ρου του Αχελώου ποταμού», ενώ αμέσως πιο πριν (σκ.9 της 141/2010) το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι «...το έργο αυτό (σ.σ. το ΥΗΕ Μεσοχώρας) αποτελεί μέρος του ενιαίου εγχειρήματος της μερικής εκτροπής και έχει σχεδιαστεί και μελετηθεί από τη Διοίκηση διαχρονικά ως τέτοιο, η δε Επιτροπή Αναστολών δεν θα μπορούσε, καθ' υποκατάσταση του έργου της Διοίκησης, να το αυτονομήσει και να επιτρέψει την ολοκλήρωση και λειτουργία του αυτοτελώς».

Τον Ιανουάριο 2014 το Σ.τ.Ε. εξέδωσε την αναλυτική απόφαση 26/2014 έχοντας σαφή αναφορά (τομέα 14, (δ)) στην αναγνώριση του ΥΗΕ Μεσοχώρας ως αυτόνομου και ανεξάρτητου έργου επικαλούμενο το Σ.Δ.Λ.Α.Π. Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής

Στερεάς Ελλάδας στο οποίο αντιμετωπίζεται το έργο ως έργο παραγωγής ενέργειας, αυτόνομο και ανεξάρτητο.

Με απόφαση αρ. οικ. 908/18-9-2014 (ΦΕΚ 2562/25-9-2014) για το Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και σχετική νομοθετική ρύθμιση το ΥΗΕ Μεσοχώρας είναι ένα ανεξάρτητο και αυτόνομο έργο (το οποίο έχει σαφώς γραφεί ήδη από το 1995 στη συνολική ΜΠΕ, (ΥΠΕΧΩΔΕ, 1998) και Συμπληρωματική ΜΠΕ (2002) λαμβάνοντας υπόψη την μικρή εκτροπή νερών του Άνω Αχελώου στη Θεσσαλία των 600 εκατ. m³), είναι ένα έργο παραγωγής ενέργειας και ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής του, το οποίο έχει το επιπρόσθετο πλεονέκτημα της δυνατότητας ρύθμισης της αποθήκευσης μεγάλων ποσοτήτων νερού στον ταμιευτήρα του. Δύναται να συμβάλλει λειτουργικά και όχι δεσμευτικά στην αξιοποίηση αυτών των ποσοτήτων νερού, με πρόγραμμα λειτουργίας του ΥΗΕ Μεσοχώρας τέτοιο, ώστε να μεγιστοποιείται η παραγωγή της ενέργειας στον ΥΗΣ Μεσοχώρας και να αξιοποιείται κατάντη του έργου η ρυθμισμένη παροχή του νερού στα πλαίσια των πιθανών (όποτε προκύπτουν) αναγκών περαιτέρω αξιοποίησης των νερών του Άνω Αχελώου.

Συμπεράσματα

- Η ΔΕΗ, στα πλαίσια της εφαρμογής του προγράμματός της για την κατασκευή ΥΗΕ στον Άνω Αχελώο στην περίοδο 1985-1991, ολοκλήρωσε σύννομα τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης για τα ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς (ΚΥΑ 16058/9-10-1991), ως έργα παραγωγής ενέργειας σε αντιστοιχία της αποκλειστικής της αρμοδιότητας στον τομέα αυτό.
- Το ΣτΕ με την απόφαση 2760/1994 ανέπτυξε σκεπτικό, βασιζόμενο σε μια φιλοσοφική και θεωρητική προσέγγιση περί βιώσιμης ανάπτυξης, μη λαμβάνοντας υπόψη το πρόγραμμα κατασκευής έργων στον Άνω Αχελώο, την πρόοδο των εργασιών κατασκευής στο ΥΗΕ Μεσοχώρας και τα επενδεδυμένα κεφάλαια της ΔΕΗ και δομώντας το επιχείρημα περί συνολικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων των

έργων της Εκτροπής του Αχελώου ως αναγκαιότητα για τη Θεώρηση της νομιμότητας των έργων στο μέλλον. Δηλαδή τέθηκαν όροι για το γενικό πρόγραμμα της Εκτροπής του Αχελώου, και αποφασίστηκε η ακύρωση της ΚΥΑ 16058/9-10-1991, χωρίς να υπάρχει κάποια αναφορά στη ΜΠΕ των ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς και στην αντίστοιχη διοικητική πράξη έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.

- Με την ΚΥΑ 23271/15-12-1995 εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι με βάση την συνολική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τα έργα της Εκτροπής του Αχελώου, στην οποία σημαντική διαφοροποίηση ήταν η μείωση της ποσότητας των εκτρεπομένων νερών από 1100 εκατ. m^3 σε 600 εκατ. m^3 (μικρή εκτροπή), με σαφή αναφορά στην Θεώρηση του ταμιευτήρα της Συκιάς ως χώρου αποθήκευσης νερού για τις ανάγκες της Εκτροπής του Αχελώου και σαφή δήλωση, **ότι το ΥΗΕ Μεσοχώρας δεν αποτελεί αναγκαίο έργο για το πρόγραμμα της Εκτροπής του Αχελώου και θα ικανοποιεί μόνο τις ανάγκες παραγωγής ενέργειας με βάση το λειτουργικό πρόγραμμα της ΔΕΗ.**
- Η Ολομέλεια του ΣΤΕ με την απόφαση 3478/2000 αποδέχθηκε μεν τη μερική εκτροπή του Αχελώου, αλλά, προβάλλοντας άλλους ακυρωτικούς λόγους, που δεν είχαν σχέση με το ΥΗΕ Μεσοχώρας και την ευρύτερη περιοχή των έργων του, ακύρωσε την ΚΥΑ 23271/15-12-1995. Στη συγκεκριμένη απόφαση δεν εγένετο καμία αναφορά για την ανάγκη εξαίρεσης του ΥΗΕ Μεσοχώρας, αφού **το ΣΤΕ δεν θα μπορούσε να υποκαταστήσει το έργο της Διοίκησης, ώστε να αυτονομήσει το ΥΗΕ Μεσοχώρας και να επιτρέψει την ολοκλήρωση και λειτουργία του αυτοτελώς.**
- Μετά την υποβολή Συμπληρωματικής ΜΠΕ το 2002 εκδόθηκε η ΚΥΑ 131957/19-3-2003 έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των έργων μερικής εκτροπής του άνω ρου του Αχελώου στη Θεσσαλία, αφού είχαν καλυφθεί

συμπληρωματικά τα θέματα, που αφορούσαν στους ακυρωτικούς λόγους στους οποίους στηρίχθηκε η απόφαση 3478/2000 του ΣΤΕ (εναλλακτικές λύσεις, σαφείς αναφορές στα έργα της Εκτροπής του Αχελώου, προστασία της Ιεράς Μονής Αγίου Γεωργίου Μυροφύλλου). Στη Συμπληρωματική αυτή ΜΠΕ, που υποβλήθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ (2002) υπήρξε μια εμμονή στην αναφορά του ΥΗΕ Μεσοχώρας ως συνδεδεμένου με το σύνολο των Έργων της Εκτροπής του Αχελώου, ενώ, αντίθετα, **θα έπρεπε να υπάρχει σαφής αναφορά για το ΥΗΕ Μεσοχώρας, ως ανεξάρτητου και αυτόνομου έργου παραγωγής ενέργειας.** Σημειώνεται, ότι με συγκεκριμένους υπολογισμούς ισοζυγίων νερών μεταξύ αναγκών και διαθέσιμων ποσοτήτων νερού από το 1995-96 υπήρχε στο περιεχόμενο της Συμπληρωματικής Μελέτης σημειακά η αναγνώριση της μη αναγκαιότητας να συμπεριληφθεί το ΥΗΕ Μεσοχώρας στο πρόγραμμα της μικρής Εκτροπής του Αχελώου, καθόσον, όπως αναφέρεται στη Συμπληρωματική ΜΠΕ (2002), τεύχος 2/3, σελ. 8-6 «...Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία της ΔΕΗ Α.Ε., η λειτουργία του ΥΗ Έργου Μεσοχώρας για ποσότητα εκτρεπόμενου όγκου από τον ταμιευτήρα Συκιάς μέχρι και $700 \times 10^6 \text{ m}^3$ και κατά μείζονα λόγο $600 \times 10^6 \text{ m}^3$ δεν επηρεάζεται, δηλαδή το έργο λειτουργεί ως εάν να μην διενεργείτο καθόλου εκτροπή των υδάτων προς Θεσσαλία, διασφαλίζοντας τη διακύμανση της στάθμης σε αποδεκτά επίπεδα, όμοια με αυτά που παρατηρούνται και στην περίπτωση των φυσικών λιμνών και ενδεχομένως μεγάλες πτώσεις της στάθμης να μη συμβούν καθόλη τη διάρκεια της ζωής του έργου».

- Το 2005 η Ολομέλεια του ΣΤΕ για πρώτη φορά επικαλέσθηκε το Ν. 1739/1987 για την εκπόνηση και έγκριση σχεδίων διαχείρισης υδάτων και με την απόφαση 1688/2005 σταμάτησε το έργο ξανά.

- Τον Ιούλιο 2006 ψηφίστηκε ο Ν. 3481/2006, που κάλυπτε το περιεχόμενο του ακυρωτικού λόγου της Απόφασης 1688/2005, παρουσιάζοντας το σχέδιο διαχείρισης των λεκανών απορροής των ποταμών Αχελώου και Πηνειού, που εκπονήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων του ΥΠΕΧΩΔΕ και το σύνολο των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα της μικρής Εκτροπής του Αχελώου, στα οποία περιλαμβάνεται και το ΥΗΕ Μεσοχώρας.
- Το φθινόπωρο του 2009, το ΣτΕ, με την απόφαση 3053/2009, δημιούργησε ένα καθεστώς εκκρεμοδικίας με την αποστολή 14 προδικαστικών ερωτημάτων στο ΔΕΕ για περαιτέρω διευκρινήσεις επί του θέματος και σε σχέση με την νομιμότητα του συνολικού έργου, ως προς την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ.
- Την 11-2-2010 η Επιτροπή Αναστολών του ΣτΕ με την Απόφαση 141/2010 έκανε δεκτή την αίτηση αναστολής της κατασκευής όλων των Έργων, με τον ισχυρισμό ότι θα πρέπει μέχρι την έκδοση απόφασης - γνώμης του ΔΕΕ επί των 14 προδικαστικών ερωτημάτων να διακοπεί κάθε εργασία, από την οποία θα μπορούσε να προκύψει περαιτέρω υποβάθμιση του περιβάλλοντος.
- Την 13-10-2011 δημοσιοποιήθηκαν οι προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέα Juliane Kokott του ΔΕΕ επί των 14 προδικαστικών ερωτημάτων του ΣτΕ και αναμένεται η τελική απόφαση - απάντηση του ΔΕΕ προς το ΣτΕ.
- Την 25-11-2011 η ΔΕΗ υπέβαλε στην αρμόδια Επιτροπή Αναστολών του ΣτΕ αίτηση ανάκλησης της Απόφασης 141/2010 σε σχέση με το ΥΗΕ Μεσοχώρας.
- Η ολομέλεια του Σ.τ.Ε. με την Απόφαση του αριθμός 26/2014 ακυρώνει το 567/14-9-2006 έγγραφο της Ε.Υ.Δ.Ε. Ο.Σ.Υ.Ε. με το οποίο επετράπη δυνάμει των προβλέψεων του ν. 3481/2006 και των εγκριθέντων με αυτόν περιβαλλοντικών όρων (αρ. 13, παρ. 3. του Ν. 3481/2006), η συνέχιση της

εκτελέσεως του έργου της Εκτροπής του Αχελώου ποταμού στη Θεσσαλία, βάσει του εκπονηθέντος από τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων του ΥΠΕΧΩΔΕ «Σχεδίου Διαχείρισης των λεκανών απορροής των ποταμών Αχελώου και Πηνειού» (άρθρο 13, παρ. 2 του Ν. 3481/2006).

Στη σκέψη 14 της Απόφασης αναφέρονται τα εξής:

«... Συγκεκριμένα α) το έργο επαναπροσδιορίζεται και η απαραίτητη ποσότητα εκτρεπόμενου ύδατος για την επίτευξη των ως άνω στόχων περιορίζεται από τα 600 εκατ. κ.μ/έτος στα 250 εκατ/ κ.μ/έτος β) προβλέπεται η υλοποίηση έργων ταμίευσης των χειμερινών απορροών στη Θεσσαλία, γ) μειώνονται οι αρδευόμενες εκτάσεις στη Θεσσαλία και μέρος αυτών μετατρέπεται σε ξηρικές, δ) το έργο της Μεσοχώρας απεμπλέκεται πλήρως, τόσο λειτουργικά όσο και τεχνικά, από τα έργα εκτροπής και καθίσταται αμιγώς υδροηλεκτρικό και ε) επανασχεδιάζεται το έργο της Συκιάς προκειμένου να μπορέσει να λειτουργήσει ως υδροηλεκτρικό με πολύ μικρότερες ποσότητες ύδατος. Βάσει των ανωτέρω και δεδομένου ότι α) δεν προκύπτει από το σχέδιο ότι οι επιδιωκόμενες με αυτό άρδευση και δευτερευόντως, ύδρευση της Θεσσαλίας καθώς και η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας θα προσφέρουν μεταλύτερα οφέλη στην υγεία και στην ασφάλεια των ανθρώπων καθώς και στη βιώσιμη ανάπτυξη από τη μη υποβάθμιση των επιφανειακών και των υπογείων υδάτων, β) δεν βεβαιώνεται ότι οι στόχοι του σχεδίου δεν μπορούσαν, για τεχνικούς λόγους ή λόγω υπέρμετρου κόστους, να επιτευχθούν με άλλα μέσα, τα οποία θα συνιστούσαν σαφώς καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή και γ) δεν προκύπτει από το σχέδιο ότι έχουν ληφθεί όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για τον μετριασμό των αρνητικών συνεπειών του σχεδίου μεταφοράς ύδατος στην κατάσταση του συστήματος επιφανειακών και υπογείων υδάτων του ποταμού Αχελώου, με το επίδικο έργο παραβιάζονται οι ως άνω διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, όπως αυτές ερμηνεύτηκαν με την από 11-9-2012 απόφαση του ΔΕΕ. Κατ'

ακολουθία, ο σχετικός λόγος ακυρώσεως είναι βάσιμος και πρέπει να γίνει δεκτός».

Με απόφαση αρ. οικ. 908/18-9-2014 (ΦΕΚ 2562/Β/25-9-2014) για το Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και σχετική νομοθετική ρύθμιση το ΥΗΕ Μεσοχώρας είναι ένα ανεξάρτητο και αυτόνομο έργο (το οποίο έχει σαφώς γραφεί ήδη από το 1995 στη συνολική ΜΠΕ, (ΥΠΕΧΩΔΕ, 1998) και Συμπληρωματική ΜΠΕ (2002) λαμβάνοντας υπόψη την μικρή εκτροπή νερών του Άνω Αχελώου στη Θεσσαλία των 600 εκατ. m³), είναι ένα έργο παραγωγής ενέργειας και ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής του, το οποίο έχει το επιπρόσθετο πλεονέκτημα της δυνατότητας ρύθμισης της αποθήκευσης μεγάλων ποσοτήτων νερού στον ταμιευτήρα του και δύναται να συμβάλλει λειτουργικά και όχι δεσμευτικά στην αξιοποίηση αυτών των ποσοτήτων νερού, με πρόγραμμα λειτουργίας του ΥΗΕ Μεσοχώρας τέτοιο, ώστε να μεγιστοποιείται η παραγωγή της ενέργειας στον ΥΗΣ Μεσοχώρας και να αξιοποιείται κατάντη του έργου η ρυθμισμένη παροχή του νερού στα πλαίσια των πιθανών (όποτε προκύπτουν) αναγκών περαιτέρω αξιοποίησης των νερών του Άνω Αχελώου για διάφορους σκοπούς από την Ελληνική Πολιτεία.

ΕΤΟΣ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΓΩΝ
1985 - ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΓΕΩΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	
1986 - ΜΠΕ (ΔΕΗ)	
1987 - ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΓΕΩΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	
1988 - ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ	
1989 - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ	
1990 - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ	
1991 - ΚΥΑ 16058/9-10-1991 (Π.Ο.)	
1992 - ΚΥΑ 16058/9-10-1991 (Π.Ο.)	
1993 - ΚΥΑ 16058/9-10-1991 (Π.Ο.)	
1994 - ΑΠΟΦΑΣΗ 2760/1994 ΣτΕ	
Σεπτ. 1994 - Δεκ. 1995 (Διακοπή Εργασιών)	
1995 - ΚΥΑ 23271/15-12-1995 (Π.Ο.)	
1996 - ΚΥΑ 23271/15-12-1995 (Π.Ο.)	
1997 - ΚΥΑ 23271/15-12-1995 (Π.Ο.)	
1998 - ΚΥΑ 23271/15-12-1995 (Π.Ο.)	
1999 - ΚΥΑ 23271/15-12-1995 (Π.Ο.)	
2000 - ΑΠΟΦΑΣΗ 3478/2000	
Νοεμβ. 2000 - Μαρ. 2003 (Διακοπή Εργασιών)	
2003 - ΚΥΑ 131957/19-3-2003	
2004 - ΚΥΑ 131957/19-3-2003	
2005 - ΑΚΥΡ. ΑΠΟΦ. 1688/2005 Σ.Τ.Ε.	
Ιουν. 2005 - Ιουλ. 2006 (Διακοπή Εργασιών)	
2006 - Ν. 3481/2006	
2007 - Ν. 3481/2006	
2008 - Ν. 3481/2006	
2009 - ΑΠΟΦΑΣΗ 3053/2009 - ΔΕΚ	
2010 - ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΑΣΤΟΛΩΝ 141/2010 Σ.Τ.Ε.	
2011 - ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΑΣΤΟΛΩΝ 151/2011 Σ.Τ.Ε.	
2014 - Απόφαση Σ.Τ.Ε. 26/2/2014	
26 έτη	
9 έτη αδράνειας	
20 έτη νομιμότητας	
16 χρόνια διάρκεια κατασκευών	

